

KYRKNYTT

TIDNINGEN OM LIVSFRÅGOR OCH KRISTEN TRO FRÅN SVENSKA KYRKAN I KARLSTAD OCH HAMMARÖ

RÖSTA!

Valbussen kommer

TILL DIG

s 10

BISKOPEN SOM BLEV CHATBOT

*AI i det existentiella
samtalet*

s 4

KYRKOTAL

8–21 sep 2025

ALLT DU
BEHÖVER VETA!

väljia

FÖRFATTAREN GOLDMAN LARMAR
– slutsarvat med naturen

LÄR DIG BEVARA DET GAMLA
Byggnadsvårdsdag i Domkyrkan

3
2025

Vill du bli medlem i Svenska kyrkan?

Registrera dig på:

svenskakyrkan.se/medlem/bli-medlem

Eller ring för hjälp, se kontaktuppgifter nedan.

SÅ HÄR KONTAKTAR DU DIN FÖRSAMLING

GRAVA:

svenskakyrkan.se/grava

grava.pastorat@svenskakyrkan.se

054-53 62 20

HAMMARÖ:

svenskakyrkan.se/hammaro

hammaro.forsamling@svenskakyrkan.se

054-51 24 00

KARLSTAD:

svenskakyrkan.se/karlstadspastorat

karlstads.pastorat@svenskakyrkan.se

054-14 14 00

NOR-SEGERSTAD:

svenskakyrkan.se/nor-segerstad

nor-segerstads.forsamling@svenskakyrkan.se

054-224 40 20

Nu är höstterminen i kyrkorna igång.

Året om finner du aktuell information i kalendern på respektive församlings hemsida eller via appen Kyrkguiden i din telefon.

Om du inte vill ha Kyrknytt

Kyrknytt är en gåva till alla hushåll. Men vill du inte ha tidningen, skriv då "Nej tack till Kyrknytt" på postlådan så ska distributören inte dela ut fler nummer.

läs KYRKNYTT på nätet

svenskakyrkan.se/

[karlstadspastorat/kyrknytt](https://karlstadspastorat.se/kyrknytt)

KYRKNYTT

Karlstads pastorat

Västra Kyrkogatan 5

652 24 Karlstad

kontakt

karlstad.kyrknytt@svenskakyrkan.se

054-14 14 00

redaktör och ansvarig utgivare

Marie Lundström

grafisk form

Maria K-Back, Whiter Shade

redaktionsråd

Louise Albrecht, Mikael

Almevag, Sabina Larsson, Helena

Söderqvist, JockPetter Sönnfors

och Ann-Charlotte Ugglar

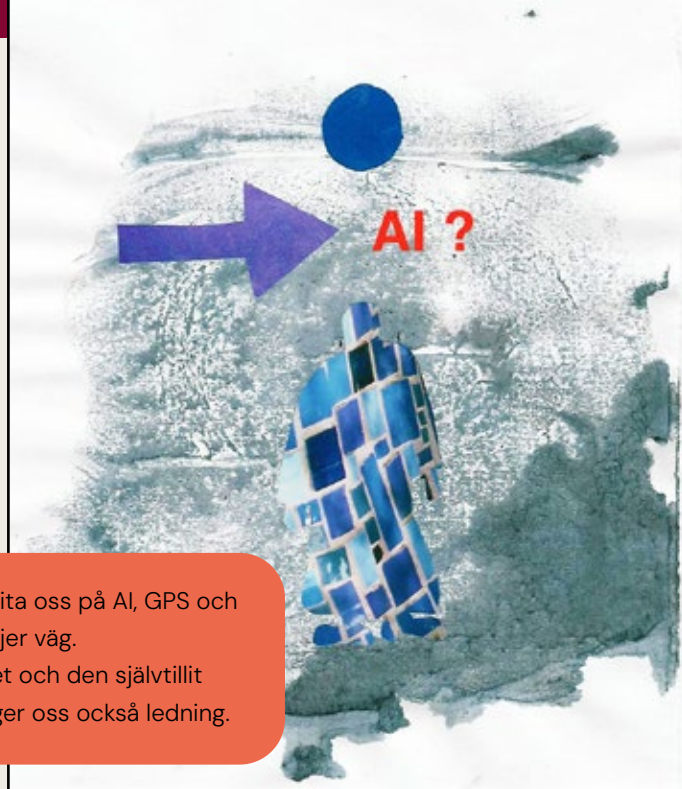
tryck

LÖWEX Trycksaker AB, Växjö

ISSN 2001-6212

Svenska kyrkan

Må vi inte bara förlita oss på AI, GPS och manualer när vi väljer väg.
Vår egen erfarenhet och den självtillit som Livet kan ge, ger oss också ledning.

Bild och text: Hans Kvarnström. Följ Dagdroppar på Instagram eller bloggen universitetskyrkankarlstad.blogspot.com om du vill se fler.

Sveriges största icke-statliga organisation heter Svenska kyrkan. I Karlstads stift, som inbegriper landskapen Dalsland och Värmland, är två av tre personer medlemmar i Svenska kyrkan. Det innebär att vi i procent har störst kyrkotillhörighet i Sverige.

Och nu i september ges chansen för dig som tillhörig att ta vara på din demokratiska rättighet att rösta i Sveriges största medlemsorganisation.

Alla som är medlemmar och minst 16 år gamla får rösta, och här finns det faktiskt möjlighet att påverka och göra något bra. För Svenska kyrkan gör och står för så mycket bra – och det i en tid som är i desperat behov av de värderingar vi står för.

Rösta!

Sören Dalevi,
biskop

Lär om kulturarv i Domkyrkan

LÖRDAG 27/9 ANORDNAS en byggnadsvårdsdag i och vid Domkyrkan med start klockan 10. Det blir en dag fylld av historia och hantverk med utställare, föreläsare och aktiviteter.

Genom föreläsare som Emma Sundh, hållbarhetsinfluencer, Daniel Eriksson, byggnadsvårdare och Elina Mlakar, kulturmålare kan man lära sig mycket om hur vi bevarar våra kulturhistoriska byggnader. Det finns aktiviteter för alla åldrar så ta med hela familjen. ●

Sjungande ungdomar intar Karlstad i oktober

HELGEN 3-5 OKTOBER kommer 200 sångsugna ungdomar från hela landet till Karlstad för ungdomskörfest.

Ungdomskörsfestivalen anordnas varje år för ungdomar 14 år och uppåt. Deltagarna kommer bland annat att ha spännande verkstäder, individuell sångövning och festmiddag.

De kommer också att framträda vid en konsert i Domkyrkan på lördagskvällen och i en högmässa på söndagen i samma kyrka.

Festivalen arrangeras av Kyrkosångsförbundet i samarbete med Svenska kyrkan. ●

Upptäck Karlstads judiska historia med mobilen i handen

VISSTE DU att det fanns en synagoga i Karlstad från 1899 fram till 1950-talet? Synagogan, alltså en judisk samlingslokal för gudstjänster och studier, låg på Norra Klaragatan 5.

Att bygga en synagoga i en så pass liten stad som Karlstad var unikt men blev möjligt tack vare att det i slutet av 1800-talet fanns flera judiska familjer i Karlstad som var både väl-etablerade och framgångsrika.

Nu finns en digital stadsvandring framtagen av Värmlands museum där du kan lära dig mer om familjerna och deras liv.

Ladda ner appen *Värmlands museum* och följ vandringen för att läsa om platsernas historia. ●

Livets vägval – vem leder dig framåt?

Det är mycket en ska välja här i livet. Allt från stora beslut om yrkesval och en eventuell livspartner, till de små dagliga besluten om vilken yoghurt det blir den här veckan eller vilken tv-serie en ska ta sig an närmast.

Ibland kan alla dessa val kännas betungande och svåra. Vissa gånger ångrar vi oss i efterhand och undrar, kanske livet ut, om vi borde ha valt annorlunda. Samtidigt är självbestämmande över det egna livet något fint som vi människor har i olika grad, beroende på var vi bor och på livsförhållanden.

HUR MYCKET VALFRIHET upplever du dig ha i ditt liv och vem eller vad bestämmer – om det inte är du? Tanken på att det kan finnas något annat som är med och styr, finner du den skrämmande, eller kanske vilsam?

I det här numret har vi frågat några personer om de tror på ödet och; vem styr egentligen över livet – vi själva, systemet eller en högre makt?

NUMERA FINNS EN CHATBOT som gör det möjligt att chatta med en digital version av Lennart Koskinen, författare och tidigare biskop. Jag frågar AI-Lennart: Hur mycket tror du att Gud styr över ditt liv? Svaret blir:

”Frågan handlar kanske mindre om kontroll och mer om samspel. I berättelsen om när jag själv hamnade mitt i en storm i Norra ishavet finns en stark upplevelse av något större, en kraft som bar, samtidigt som det krävdes ett eget val att kämpa vidare. Det var både nåd och viljeakt.

Så jag tror vi har frihet att välja, men att vi också kan välja att lyssna till en kallelse – att låta oss väljas. Dag Hammarskjöld skriver: ’En gång svarade jag ja... från den stunden har jag vetat att livet har ett mål.’

Kanske styr Gud inte över livet, utan i det, genom oss – om vi vill samarbeta. Vad känner du själv?”

MER OM KOSKINENS CHATBOT finns på de kommande sidorna i en artikel om AI och de stora frågorna. Hoppas att det, och annat innehåll i tidningen, ska ge dig en intressant lästund. ●

Marie Lundström,
redaktör

Vad gör oss till människor – och vad händer när tekniken börjar spegla våra innersta frågor? Tanken på att skapa en digital hjärna väcker både nyfikenhet och oro. I takt med att AI breder ut sig i samhället blir det ännu mer aktuellt att lyfta de eviga frågorna: om mening, frihet, kärlek och ansvar. Och kanske har mänskligheten här ett val att göra, att se till att tekniken tjänar oss väl, så att mänskliga möten rent av kan få ta större plats?

Text: Elin Eklöf och Marie Lundström | Bild: Hans Kvarnström

Kan en algoritm förstå livet?

Självkörande bilar, analyser av röntgenbilder, skraddarsydda förslag på resebokningar, skapande av tal och musik – sedan ett antal år tillbaka ser vi artificiell intelligens, AI, ta plats i nästan varje del av samhället. Många av oss använder tekniken utan att tänka på det: när vi rättar stavning, hittar snabbaste vägen eller får hjälp att skriva en text.

MEN AI HAR OCKSÅ tagit klivet in i det existentiella samtalet. I dag kan vi ställa frågor om liv, död, medvetande och mening – till en chatbot. Ett av de mest uppmärksammade exemplen i Sverige är *Bishop Talks*, en digital version av prästen Lennart Koskinen.

Han har varit biskop, skrivit ett 20-tal böcker och blev känd för svenska folket på 1980-talet genom sina radioandakter som kunde ha så många som 1,5 miljoner lyssnare.

Genom att mata in Koskinens böcker, andakter och predikningar har en befintlig AI-modell anpassats för att föra samtal i hans anda. Den som vill kan när som helst chatta med den digitala biskopen – och få svar som speglar hans livserfarenhet och teologiska perspektiv.

MARIA MATTSSON MÄHL som är entreprenören bakom *Bishop Talks* berättar i Kyrkans tidning om ett samtal som berörde henne djupt:

– När jag var 20 år förlorade jag min pappa i Estonia-katastrofen. Lennart var väldigt engagerad i arbetet efter Estonia och har skrivit mycket om det. Jag chattade med Lennarts avatar i fyra timmar om det. Det blev ett själavårdande samtal, och jag grät efteråt, berättar hon för Kyrkans Tidning.

När *Bishop Talks* får frågan om AI kan ersätta människor, svarar den:

”På ett yligt plan kan AI visserligen utföra uppgifter som tidigare krävde

mänsklig arbetskraft – snabbare, effektivare och ofta billigare.

Men det är något annat att vara människa. Att vara människa handlar om att känna, välja, älska, tvivla. Att ställa sig frågan: Vad ska jag göra av mitt liv? AI kan analysera, men inte leva. Det kan räkna ut svar, men inte känna förundran.

Så kanske är frågan inte om AI kan ersätta oss, utan vad det är i oss som aldrig bör ersättas”, skriver den digitala biskopen och avslutar med ”Vad tänker du?”

EN ANNAN BISKOP som deltar i samhällsdiskussionen kring AI är ärkebiskopen Martin Modéus.

I en debattartikel i Expressen 2023 skriver han att AI inte får användas för att rationalisera bort mänskliga möten, särskilt i utsatta situationer. Tvärtom bör tekniken frigöra tid för just sådana möten.

Han pekar på behovet av en etisk kompass när vi anammar AI och

hänvisar till det dubbla kärleksbudet i Matteusevangeliet 22 där Jesus talar om kärleken till Gud, medmänniskan och oss själva.

”Här finns en antydning till en sådan kompass. Det som gynnar skapelsen och medmänniskan. Det som inte gör mitt hjärta och samvete illa, och det som hjälper oss att ta plats i det gudagivna, förunderliga uppdraget att vara medskapare av en god och beboelig värld.”

EFTERSOM AI DELVIS stöper om samhället är det oundvikligt att den även aktiverar frågan om vad det innebär att vara människa, vilka vi är och vilka vi vill vara.

Den utmanar också vår upplevelse av det som utmärker det unikt mänskliga – inte minst med tanke på att vissa arbetsuppgifter som bara människor kunnat utföra tidigare nu plötsligt kan göras av AI.

Amanda Lagerkvist, professor vid Uppsala universitet, menar att AI-utvecklingen angår oss alla, inte bara som medborgare, utan även som existentiella varelser.

Hon är redaktör för antologin *AI och samtalet om de stora frågorna* där hon skriver:

"Vi behöver mod att ställa öppna frågor om hur vi vill leva i framtiden, och vilken roll tekniken ska ha. AI utvecklas inte i ett vakuum – den formas av människors syften, som kan vara både goda och problematiska."

LENNART KOSKINEN beskriver på sin hemsida att han hela sitt liv kombinerat andlig förankring med vardagsnära insikter. Och att

chatboten *Bishop Talks* blir ett sätt att fortsätta rusta människor med verktyg för ett mer medvetet och värderingsstyrkt liv – nu i digital form. Den snart 80-åriga tidigare biskopen hoppas också på att med chatbotens hjälp nå ut till unga människor eftersom chat är ett så naturligt forum för dem.

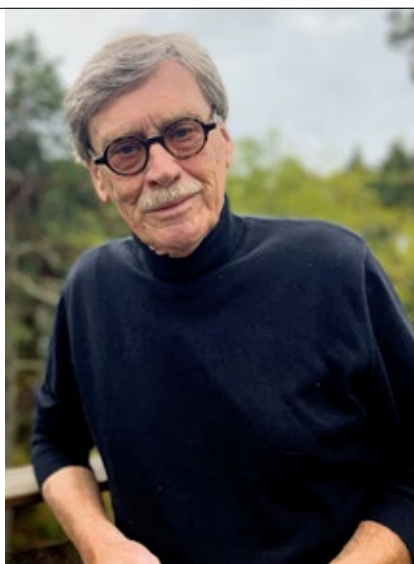
IMÖTET MED den artificiella intelligensen speglar vi oss själva – och kanske upptäcker vi något nytt om vad det är att leva och vara människa. Eller som *Bishop Talks* själv retoriskt frågar:

"Vad i dig själv känner du aldrig kan ersättas?" ●

Chatta med digitala Lennart

Besök www.lennartk.se eller scanna qr-koden och börja diskutera.

Faktaruta AI

AI (ARTIFICIELL INTELLIGENS) är ett område inom datavetenskap som utvecklar system som kan utföra uppgifter som normalt kräver mänsklig intelligens – som att känna igen ansikten, spela schack eller skriva texter.

EN CHATBOT likt *Bishop Talks*, bygger på stora språkmodeller som har lärt sig textförutsägelse. Den har tränats på enorma mängder text och lärt sig vilka ord som oftast brukar följa efter andra, ungefär som att lära sig mönster i språket.

När man ställer en fråga eller skriver början på en mening, räknar modellen ut – med hjälp av statistik – vilken fras som mest sannolikt ska komma närmast.

▲ I Segerstads kyrka finns en orgel som är skyddad som riksintresse. Det sägs att en del av dess orgelpipor har suttit i Karlstads domkyrkas gamla orgel på 1700-talet.

▼ I samband med en stor renovering år 2019-20 togs flera byggdelar och inventarier som länge förvarats på tornvinden åter i bruk. Bland annat två stora obelisker som i äldre tider suttit på korskränket. Nu har de funnit sin plats på altarringen där de inte skymmer sikten lika mycket.

Nor-Segerstads församling har två kyrkor, Nor och Segerstad

Den nuvarande kyrkan i Nor uppfördes år 1796-98. Byggnadsmaterialet då bestod av sten dels från den tidigare kyrkan, dels från ett vägbygge.

Segerstads kyrka invigdes år 1747. Samma år revs den gamla träkyrkan i Segerstaby.

Under byggnadsvårdsåret 2025 belyser Kyrknytt det kulturarv som Svenska kyrkan förvaltar. Nya nedslag görs i varje nummer.

Från gravhäll till golv – historien som lever i kyrkorummet

I mer än 800 år har människor kommit till Nor för att mötas, fira, sörja och be. Varje tid har satt sina spår i kyrkobyggnaden. Föremål har fallit i glömska, hittats och fått nya användningsområden. På så sätt blir kyrkan en plats där tidevarv möts.

Text: Peter Östborg | Bild: Jocke Lagercrantz

– Byggnaden blir som ett minnesalbum över bygdens historia och människornas liv. Rummet, och alla detaljer här, binder samman människor i dag med människor förr. Och vi lämnar spår som också binder oss med framtidens människor, säger Kristina Traulsen, kyrkoherde i Nor-Segerstads församling.

Kyrkan i Nor stod tidigare några meter ner mot ån, men på 1700-talet bestämdes det att en ny skulle byggas högre upp med mindre rasrisk. Byggnadsmaterial från den äldre användes för att bygga den nuvarande. Den typen av återbruk genomsyrar mycket av kyrkorummet i dag. Bland annat finns där stora gravhällar med porträttbilder på de avlidna som har återanvänts flera gånger.

I den gamla kyrkan märkte de ut prästernas gravplatser. De stora stenblocken fick sedan bli golv när den nya kyrkan byggdes på 1700-talet, då med porträttbilderna dolda. När sedan moderna tiders värmesystem skulle installeras och korgolvet därför höjas, återupptäcktes porträttgravhällarna. Och nu finns de att beskåda längst bak i kyrkorummet.

– När man upptäcker såna här saker får man också kunskap om hur människor tänkt och känt genom åren. Det som en gång var gravar blev sedan ett praktiskt byggnadsmaterial. Och för oss är det återigen viktigt att visa upp och minnas på något sätt, säger Kristina.

Tomas Asp, vaktmästare i Nor-Segerstads församling, som möter många församlingsbor i kyrkan, fyller i:

– Kyrkan har varit viktig för många genom åren, det är tydligt. Och församlingsborna är fortfarande stolta, man har en anknytning hit och minnen härifrån. Att komma in i kyrkan är som att komma hem för många. ●

↑ Från tidig medeltid till 1800-talet fanns en sedvänja att begrava döda inne i kyrkan. Längst bak i Nors kyrka finns porträttgravhällar som tidigare markerat prästgravar.

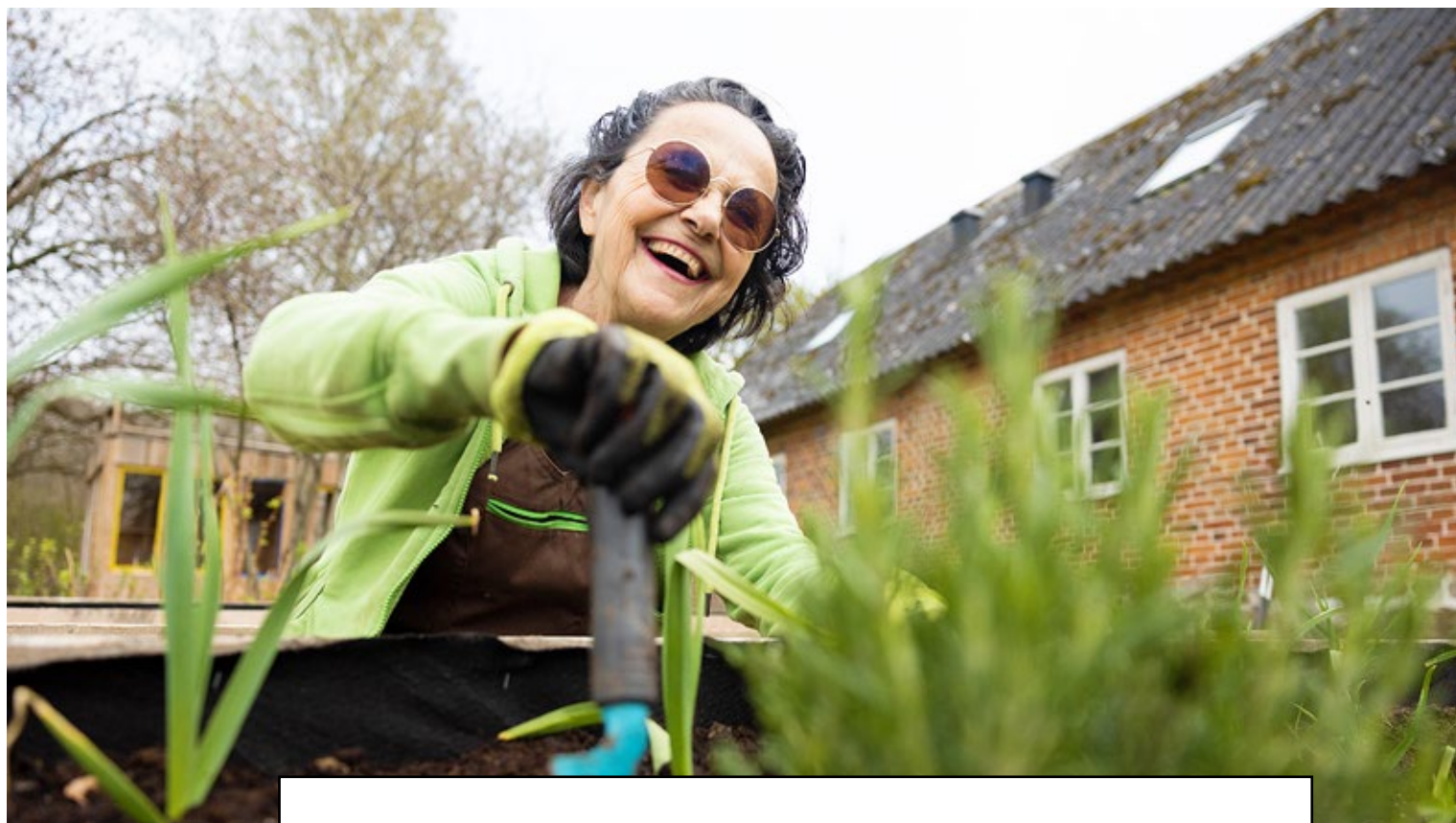
↑ På Nors kyrkogård finns, som på många andra värmäländska kyrkogårdar, smidda järnkors. Nästan alla är från 1700-talet, och de är troligtvis tillverkade av smeder vid Edsvala bruk precis i närheten.

► Dopfunten dateras till 1200-talets början, och är tillverkad av täljsten. Locket i trä är från tidigt 1600-tal.

SE ETT BILDSPEL OCH
LÄS MER FAKTA OM
NORS OCH
SEGERSTADS KYRKOR

ANITA GOLDMAN

Anita Goldman föddes 1953 i Göteborg och är författare och journalist.

1978 debuterade hon som författare med *Allt genast!*

Hon levde i Jerusalem i två decennier och födde två barn där. Hon har skrivit om konflikten i landet men också om Bibelns kvinnosyn, *Våra Bibliska mödrar*

och romanen om den bibliska Sara i *Den sista kvinnan från Ur*.

Hennes författarskap rymmer nästan tjugo böcker, där de senare är dokumentärromanen om atombombens pionjärer *Om jag så måste resa till Los Alamos* (2009) och hennes personliga essä *Jerusalem & jag* (2017).

Anita Goldman har även mottagit en rad olika priser, bland annat Frihetspennan från Stiftelsen Torgny Segerstedts minne liksom hedersdoktorat i teologi från Lunds universitet.

Nu delar hon sin tid mellan Stockholm och Skåne, skriver regelbundet i Dagens Nyheter och håller skrivarkurser.

Att återvända till jorden som vårt hem är ett ödesval för mänskligheten, menar författaren Anita Goldman. Därför ska vi börja med att använda ordet "hopp" som ett verb, och kavla upp ärmarna.

Goldman skriver om klimatkrisen

Odla hoppet – och jorden vi står på

Text: Pernilla Fredholm | Bild: Mark Hanlon

”DU KAN INTE RÄDDA DET DU INTE ÄLSKAR” har blivit miljörörelsens stridsrop. Men den kristne agrarfilosofen Wendell Berry går ett steg längre och säger att du inte kan älska det du inte känner. Vilket sätter fingret på orsaken till den situation världen befinner sig i, menar författaren Anita Goldman.

I mars kom hennes bok *Det vilda hoppets geografi*, och frågan är om hon någonsin haft ett så angeläget ärende som detta.

– Det vi ser nu är ingen klimatkris, det är ett planetärt nödläge!

Hur hamnade vi här? Vilse i ett postmodernt landskap, där vi lyckats koppla bort oss från det som är vårt ursprung och hem. Och nu svarar naturen med stormar, torka och en massutrotning av arter, medan vi står handfallna och söker vägar framåt.

– Att vi inte längre har ett dagligt förhållande till naturen har börjat gröpa ur det mänskliga i oss, säger Anita Goldman.

I BOKEN BESKRIVER HON hur det fram till tidigt 1600-tal fortfarande fanns ett slags organiskt

samspel mellan människan och en natur med gudomlig närvaro, även om den också kunde ses som vild och farlig. När protestantismen slog följe med rationalismen började man se naturen som skild från Gud, mycket utifrån en bibelsyn där människan var herre över jorden. En slarvig feltolkning menar Anita Goldman:

– Bibeln är så tydlig med att människan sattes i Eden för att förvalta och beskydda.

Dåtidens filosofer och vetenskapsmän som Francis Bacon och René Descartes betraktade naturen som en själlös maskin där djuren inte kände smärta och därför kunde behandlas hur som helst.

– Det vetenskapliga synsättet präglades av en stark aggressivitet mot naturen, den skulle erövrats och utnyttjas. Det fortsatte med industrialiseringen, och än i dag för vi krig mot det som faktiskt är vårt hem.

Det handlar inte om att idealisera det förgångna säger Anita Goldman. Utan om att ta tillbaka förståelsen för att vi är tätt sammanlänkade med naturen.

– Det industriella jordbruket utarmar jorden. Men det innebär inte att vi ska sluta bruka den, utan göra det på ett annat och bättre sätt.

Klimatkrisen diskuteras på längden och tvären, och politiker pratar om ny teknologi och alternativa drivmedel. Inte alls om att vårt ekonomiska system med evig tillväxt är dysfunktionellt, och att vi måste minska vår konsumtion.

– Samtidigt pågår fantastiska projekt världen över som sällan lyfts fram. Som att många afrikanska länder arbetar gemensamt med att göra Sahara grönt för att ge folk mat, utbildning och arbete. Eller den växande utvecklingen av community gardens i städer som övergivits av industrin och sedan förfallit, som i den före detta bilstaden Detroit.

DET FINNS MÅNGA EXEMPEL på att det sker en omställning på djupet, menar Anita Goldman. Men det krävs så mycket mer. Hon spår bland annat att vi framöver kommer att tvingas bli mycket mer lokala, som förr. Lokal odling, lokal gemenskap, lokal motståndskraft.

– Det är ju också därför som ett av de viktigaste råden för civil beredskap är att lära känna tio av sina grannar. Det är början till personlig och kollektiv överlevnad.

VÄRLDENS TILLSTÅND FÖRLAMAR och vi famlar efter hopp. Men Anita Goldman vill slå ett slag för hoppet som en riktning framåt.

– Hopp är inte något du har eller mister, utan något du gör. Det är precis som tron – en praktik. Själv är jag urdålig på att sopsortera, vilket jag skäms för. Men vi får försöka, även om det är i det lilla.

En viktig praktik för Anita Goldman är odlande, och hennes Skånegård vimlar av pallkragar där det växer så det knakar. Det är en motståndshandling men ger henne också en vild och djup glädje över det som gror, ger i överflöd, men som även är oerhört vackert.

– Vi säger ju att ett människoliv är okränkbart. Vi borde utvidga det till att omfatta naturen. Då skulle vi kanske inse vilken gåva den är, istället för att ödelägga den. ●

”... människan sattes
i Eden för att förvalta
och beskydda.”

Den 8–21 september går Svenska kyrkan till val. Då röstar medlemmarna om inriktningen för kyrkans framtid. På de kommande sidorna får du veta mer om kyrkovalet och om vad de olika nomineringsgrupperna, kyrkans motsvarighet till partier, står för.

Text: Peter Östborg | Bild: Mikael Almehag

Ungdomsbussen kommer under några veckor bli en rullande vallokal.
Den som vill rösta spontant kan bara kliva in, så löser personal på plats allt som behövs.

Rullar ut bussen och uppmanar:

"Passa på att rösta"

I år går det att förtidsrösta i en rullande vallokal när Ungdomsbussen har bytt skepnad och blivit Valbussen på turné i Karlstad.

– Vi har bussen sedan tidigare, och den är välkänd bland Karlstadsborna. Vi hoppas det gör att många väljer att vara med och påverka, säger Johan Evensson, förtroendevald i valnämnden i Karlstad, som är de som arrangerar valet lokalt.

– Valbussen är ett sätt att skapa engagemang och synas på platser där många rör sig, säger Ingrid Kåwe, som är ansvarig för valet i Karlstad.

Valbussen är ett sätt att tillgängliggöra möjligheterna att rösta till fler. Ungdomsbussen, som i vanliga fall förser ungdomar på stan med trygghet och fika, gör nu under förtidsröstningsperioden, 8-20 september, stopp på nio olika platser på sin valturné runt om i Karlstad.

På bussen finns möjlighet för den som vill förtidsrösta spontant, oavsett vilken församling man tillhör i landet eftersom det finns möjlighet att skriva ut röstkort på plats.

– Tanken med valbussen är att skapa engagemang och synas på platser där många rör sig. Vi kommer finnas i alla församlingar i Karlstad. Vi kommer vara i allt från Molkom till Skattkärr, från Västerstrand till Kronoparken. Att rösta i kyrkovalet ska vara enkelt, säger Ingrid Kåwe, ansvarig för valet i Svenska kyrkan i Karlstad.

KYRKOVALET SKER VAR FJÄRDE ÅR och alla Svenska kyrkans medlemmar som är över 16 år kan rösta.

– Jag tycker att man ska passa på och använda sin demokratiska rättighet. Svenska kyrkan tar hand om människor och skapelsen, valet handlar om hur vi ska göra det på bästa sätt, säger Johan.

Svenska kyrkan är landets största medlemsorganisation, och det är därmed en stor apparat rent praktiskt att ge alla 5,5 miljoner medlemmar möjlighet att påverka. I Karlstad kommer drygt 80 personer vara aktiva och arbeta för att arrangera valet.

– Det är viktigt att det är korrekt och säkert genomfört, det kräver sin planering och sitt arbete för att få ihop det på bra sätt, säger Ingrid. ●

Hur mycket makt har nomineringsgrupperna och de personer som väljs?

DET SPELAR STOR ROLL vilka nomineringsgrupper och personer som väljs. På **lokal församlingsnivå** påverkar det direkt vad kyrkan på orten gör för satsningar och prioriteringar. Det gäller allt från kyrkans verksamhet och personal, till underhåll av fastigheter och begravningsverksamheten.

På **regional stiftsnivå** fattar de förtroendevalda beslut om bidrag till renoveringar av kyrkor, samordning av olika typer av stöd för till exempel härbärgen vintertid, stöd för funktionsnedsatta, hjälp till flyktingar och integration, klimatsatsningar och så vidare.

På **nationell nivå** fattas övergripande beslut som påverkar hela Svenska kyrkan.

Ett sådant exempel är vilka psalmer som ska finnas med i psalmboken. Ett annat exempel är den så kallade samvetsklausulen om hur enskilda präster och diakoner får förhålla sig till frågor som kvinnliga präster eller samkönade äktenskap. ●

Vem får rösta i kyrkovalet?

FÖR ATT KUNNA RÖSTA i kyrkovalet ska du:

- vara medlem i Svenska kyrkan.
- vara kyrkobokförd i en församling i Sverige.
Du kan alltså inte rösta i kyrkovalet om du inte är skriven i Sverige, även om du är medlem i Svenska kyrkan.
- ha fyllt minst 16 år senast på valdagen.

Hur många röstar?

2021 RÖSTADE 17,5 PROCENT av medlemmarna. Valdeltagandet har ökat de senaste kyrkovaleten men det är lågt jämfört med de allmänna valen. I det senaste riksdagsvalet röstade 84 procent. ●

Varför ha ett val när bara knappt var femte röstar?

SVENSKA KYRKAN ÄR EN FOLKKYRKA – allas kyrka. Det är det som evangelisk-luthersk betyder och som Svenska kyrkan kallar sig. Därför är det grundläggande att kyrkan styrs på demokratiskt vis och att medlemmar har inflytande över viktiga beslut.

Även om valdeltagandet hamnar på 20 procent är det över en miljon personer som röstar. ●

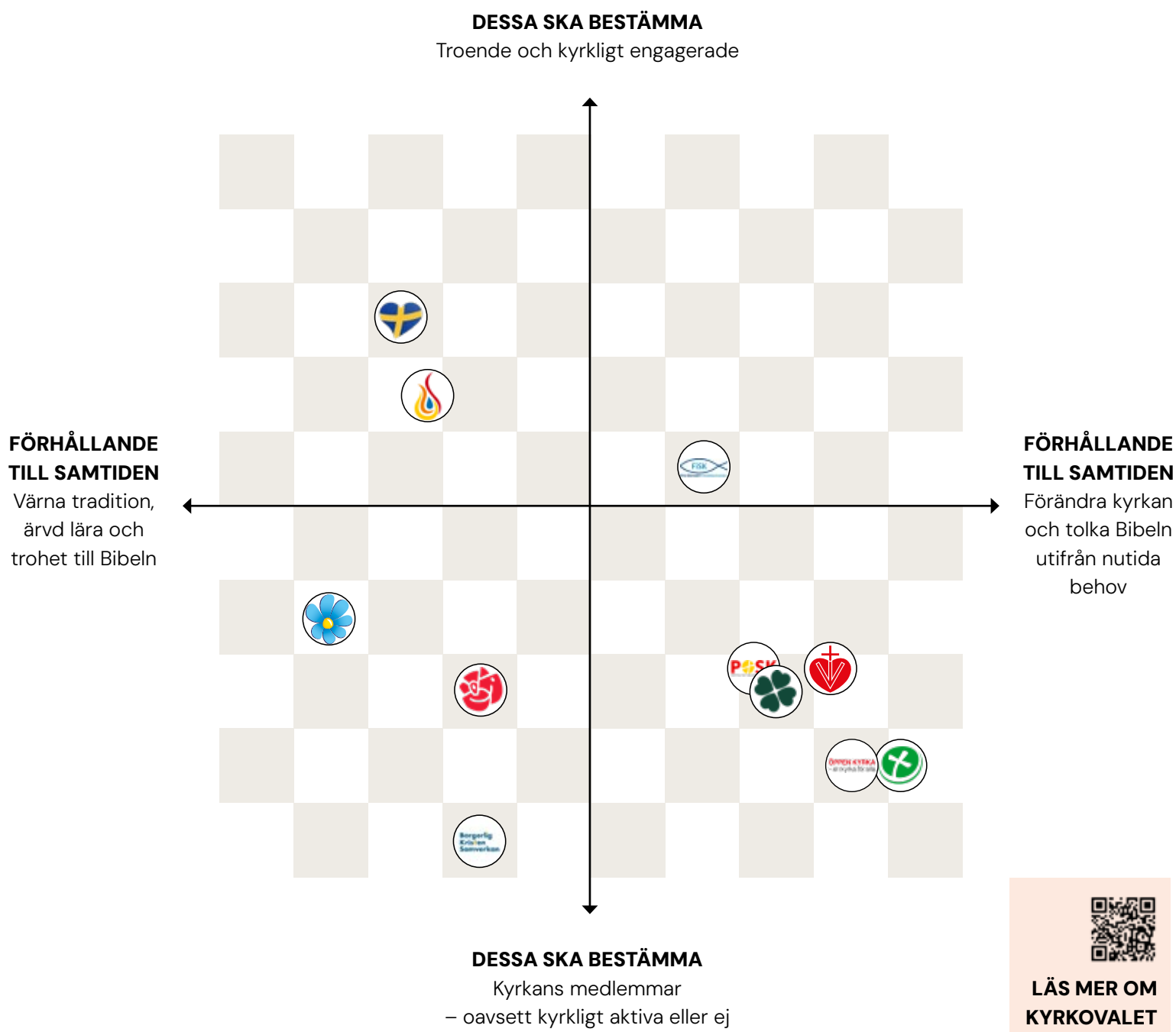
Valbussens turnéplan samt alla tider för förtidsröstning i andra lokaler finner du på sidan 15.

Kyrkovalet – enkelt förklarat

Du behöver inte vara aktiv i kyrkan för att rösta i kyrkovalet. Svenska kyrkan påverkar många delar av samhället – från miljö och kultur till socialt stöd och internationellt bistånd. Här får du en snabb överblick över aktuella frågor med korta förklaringar och ja/nej-svar från kandidaterna.

För att visa några ideologiska skillnader mellan de nomineringsgrupper som ställer upp till stiftsfullmäktige har Kyrknytt bett den person som toppar respektive lista att pricka in sig i diagrammet.

Valreporter: Helena Söderqvist

Vilken är kyrkans viktigaste framtidsfråga?

Stiftslistans förstanamn svarar.

(Stiftet är kyrkans regionala nivå.)

VAL TILL STIFTSFULLMÄKTIGE

FRIMODIG KYRKA (FK)

SVAR: Presentera Jesus. Intresserade ska få ordentliga besked genom alphakurser och vittnesbörd. Budskapet, inte formerna, ska vara traditionella.

INGEMAR L SCOTT

Ålder: 71 Yrke: Präst Bor: Dals-Ed

År som kyrkopolitiker: 16 Partipolitiskt uppdrag: Nej

Bästa med kyrkan: Jesus

ALTERNATIV FÖR SVERIGE, AFS

SVAR: Att värna det kristna budskapet och inte blanda med andra trosuppfattningar. Kyrkan ska också kraftsamla för att hjälpa människor. Diakoni är viktigt.

KJELL OLSSON

Ålder: 64 Yrke: Fabriksarbetare Bor: Frändefors

År som kyrkopolitiker: 0 Partipolitiskt uppdrag: Nej

Bästa med kyrkan: Ro och eftertanke

PARTIPOLITISKT OBUNDNA I SVENSKA KYRKAN, POSK

SVAR: Att vi som representerar kyrkan är ärliga och genuina, att vi gestaltar tron på Gud på ett trovärdigt sätt, med mod och civilkurage. Tro och handling hör ihop.

STIG AXELSSON

Ålder: 69 Yrke: Präst Bor: Kristinehamn och Stavnäs

År som kyrkopolitiker: 8 Partipolitiskt uppdrag: Nej

Bästa med kyrkan: Relationer med Gud och människor

BORGERLIG KRISTEN SAMVERKAN, BKS

SVAR: Att fler döps och konfirmeras. Vi vill stärka undervisningen om kristen tro och tradition bland anställda, förtroendevalda och volontärer.

STIG-ARNE PERSSON

Ålder: 67 Yrke: Ekonom Bor: Vålberg

År som kyrkopolitiker: 25 Partipolitiskt uppdrag: Nej

Bästa med kyrkan: Trygghet, hopp, tillit i tron

SOCIALDEMOKRATERNA (S)

SVAR: Att värna en öppen kyrka för alla. Vi ska vara en folkkyrka som samlar till eftertanke. Brett utbud och marknadsföring behövs för att behålla medlemmar.

INGA-LILL RÖHR

Ålder: 76 Bor: Kristinehamn Yrke: Kostansvarig

År som kyrkopolitiker: 20 Partipolitiskt uppdrag: Ja

Bästa med kyrkan: Den är alltid öppen

CENTERPARTIET (C)

SVAR: Att bygga en relevant inkluderande kyrka som möter moderna människors behov. Vi står för en stark lokal förankring där församlingen är grunden.

CECILIA ROGNE

Ålder: 64 Yrke: Banktjänsteman Bor: Säffle

År som kyrkopolitiker: 8 Partipolitiskt uppdrag: Nej

Bästa med kyrkan: Gemenskap, engagemang, värdegrunden

SVERIGEDEMOKRATER I SVENSKA KYRKAN (SD)

SVAR: Att fler kommer till kyrkan och att människor blir mer delaktiga. Det ska vara vettiga aktivister, ett brett utbud men inte gröna vågen och islam.

ANDERS SKOGBERG

Ålder: 61 Yrke: civilingenjör Bor: Mangskog

År som kyrkopolitiker: 8 Partipolitiskt uppdrag: Ja

Bästa med kyrkan: Delaktighet, demokrati, ungdomar

DE GRÖNA I SVENSKA KYRKAN, DGSK

SVAR: Skogen, att verka för hyggesfritt och mer biologisk mångfald. Men också fler gudstjänster i naturen och synliggöra pilgrimsleden genom Värmland.

BIRGITTA KARSTENSSON

Ålder: 67 Yrke: Kommunikatör Bor: Likenäs

År som kyrkopolitiker: 12 Partipolitiskt uppdrag: Ja

Bästa med kyrkan: Gemenskap, lika värde, musik

VÄNSTERN I SVENSKA KYRKAN, VISK

SVAR: Skogsutredningen, att den antas i så stor utsträckning som möjligt. Vi kommer att kämpa för miljöhänsyn och rättvisefrågor, inte minst för samerna.

LINA AHL

Ålder: 42 Yrke: Vårdbiträde Bor: Karlstad

År som kyrkopolitiker: 4 Partipolitiskt uppdrag: Nej

Bästa med kyrkan: Inkluderande kravfri gemenskap

FRIA LIBERALER I SVENSKA KYRKAN, FISK

SVAR: Att vara synlig och inte bli marginaliserad. Vi ska bevara och öka delaktigheten i samhället. Kyrkans röst måste höras, inte minst i sociala medier.

RUNE WALLMYR

Ålder: 71 Yrke: Präst Bor: Årjäng

År som kyrkopolitiker: 15 Partipolitiskt uppdrag: Nej

Bästa med kyrkan: För alla, rättvisa, kärlek

ÖPPEN KYRKA – EN KYRKA FÖR ALLA, ÖKA

SVAR: Att våga och orka stå fast som en öppen folkkyrka. Det finns en plats för alla i Guds famn oavsett vem du älskar och hur du lever. Tillsammans är vi kyrka.

KARIN WIRENBORG

Ålder: 44 Yrke: Egen företagare Bor: Frändefors

År som kyrkopolitiker: 4 Partipolitiskt uppdrag: Nej

Bästa med kyrkan: Plats att blomma ut

Att välja ja eller nej är svårt. Och förenklat. Men det visar ändå viktiga skillnader. Om en fråga uppfattas som alltför komplicerad eller att nomineringsgruppen än inte tagit ställning finns även alternativet avstår. Tillsammans med diagrammet och svaret på frågorna går det att orientera sig överskådligt bland de elva nomineringsgrupper som ställer upp i Karlstads stift.

Likheter och skillnader i 5 viktiga frågor

	AFS	BKS	C	DGSK	FISK	FK	POSK	S	SD	ViSK	ÖKA
1. SKA PRÄSTER ÄVEN I FORTSÄTTNINGEN KUNNA NEKA ATT VIGA SAMKÖNADE PAR?	JA	JA	NEJ	NEJ	JA	JA	NEJ	NEJ	JA	NEJ	NEJ
2. SKA KYRKAN TA STÖRRE MILJÖHÄNSYN GENOM ATT ÖKA DET HYGGESFRIA SKOGSBRUKET?	JA	JA	avstår	JA	JA	JA	JA	JA	JA	JA	JA
3. SKA KYRKAN VARA AKTIV I SAMHÄLLSDEBATTEN OCH TA STÄLLNING I POLITISKA FRÅGOR?	NEJ	JA	NEJ	JA	JA	avstår	JA	JA	NEJ	JA	JA
4. SKA KYRKAN KUNNA TA BETALT FÖR SINA AKTIVITETER?	NEJ	NEJ	JA	NEJ	JA	JA	NEJ	NEJ	JA	NEJ	NEJ
5. SKA DAGENS VALSYSTEM ÄNDRAS OCH LIKNA ANDRA IDEELLA ORGANISATIONERS?	avstår	JA	avstår	NEJ	JA	JA	JA	NEJ	avstår	NEJ	NEJ

1.

SKA PRÄSTER ÄVEN I FORTSÄTTNINGEN KUNNA NEKA ATT VIGA SAMKÖNADE PAR?

Svenska kyrkan viger sedan 2009 samkönade par, men präster har rätt att avstå av samvetsskäl. Biskoparnas mål är att alla präster frivilligt ska viga alla par, men tvång diskuteras. Vissa nomineringsgrupper anser att samkönade par ska ha rätt till vigsel av vilken präst som helst. Andra värnar prästers samvetsfrihet och rätt att säga nej.

2.

SKA KYRKAN TA STÖRRE MILJÖHÄNSYN GENOM ATT ÖKA DET HYGGESFRIA SKOGSBRUKET?

Svenska kyrkan äger stora skogsområden och har fått kritik för kalhyggen. Nu diskuteras om kyrkan bör gå före i klimatarbetet och satsa mer på hyggesfritt skogsbruk – en metod som värnar biologisk mångfald och andliga värden. Kritiker menar att det kan minska intäkterna och försvåra förvaltningen av kyrkans egendomar.

3.

SKA KYRKAN VARA AKTIV I SAMHÄLLSDEBATTEN OCH TA STÄLLNING I POLITISKA FRÅGOR?

Svenska kyrkan har ibland tagit ställning i frågor som rör klimat, migration och mänskliga rättigheter. Förespråkare menar att kyrkan har ett moraliskt ansvar att ta strid för människovärdet och skapelsen, och påverka samhället. Kritiker anser att kyrkan bör vara en plats för tro och andlighet – inte politisk aktivism.

4.

SKA KYRKAN KUNNA TA BETALT FÖR SINA AKTIVITETER?

Svenska kyrkan erbjuder allt från konfirmation och körer till samtalsgrupper och kulturarrangemang. Vissa menar att avgifter kan behövas för att täcka kostnader och värna kvaliteten. Andra anser att kyrkans verksamhet ska vara tillgänglig för alla, oavsett ekonomi – och därför vara gratis.

5.

SKA DAGENS VALSYSTEM ÄNDRAS OCH LIKNA ANDRA IDEELLA ORGANISATIONERS?

Svenska kyrkan har ett omfattande valsystem med direktval på tre nivåer, likt det politiska systemet. Förespråkare anser att modellen stärker demokratin och ger medlemmarna verkligt inflytande. Kritiker menar att det är krångligt och dyrt, och vill se ett enklare system likt andra ideella föreningars.

För att se vad de förtroendevalda vill på församlingsnivå hänvisar Kyrknytt till respektive hemsida.

Visste du att...

Alla medlemmar som fyllt

16 år

har en röst till respektive nivå: församling, stift och kyrkomöte.

I förra kyrkovalet röstade

900 753

personer.

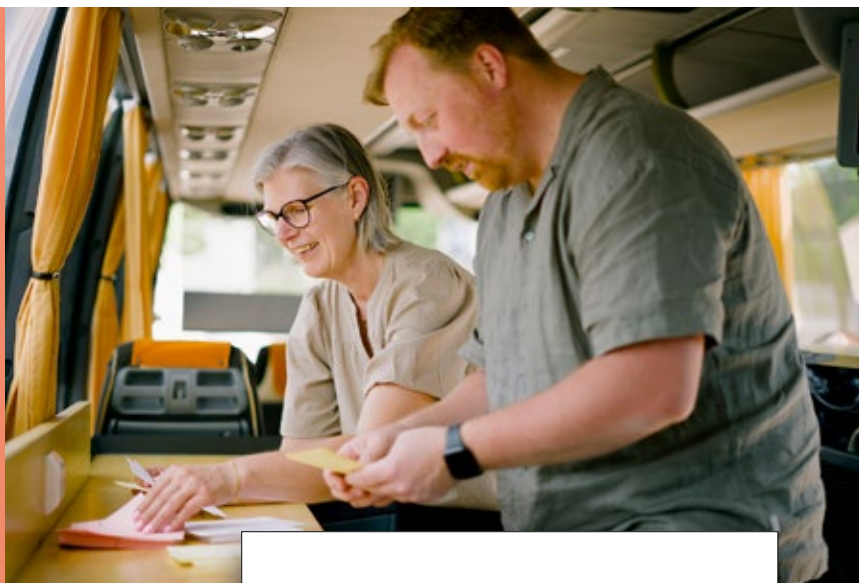
Det är

17,5 %

av de röstberättigande medlemmarna i Svenska kyrkan.

Här kan du förtidsrösta!

Kom ihåg att du kan förtidsrösta var som helst, ta bara med ditt röstkort.

GRAVA FÖRSAMLING

Grava församlingshem
Skönviksvägen 2

Mån 8/9 och 15/9 10.00–12.00
Tis 9/9 och 16/9 17.00–20.00
Ons 10/9 och 17/9 10.00–12.00 samt 15.00–17.00
Tors 11/9 och 18/9 15.00–20.00
Fre 12/9 och 19/9 10.00–12.00
Lör 13/9 och 20/9 10.00–12.00
Sön 21/9 8.00–11.00 samt 13.00–20.00

Källans trygghetsboende

Tors 11/9 och 18/9 13.30–15.30

HAMMARÖ FÖRSAMLING

Arkens församlingshem

Tors 11/9 10.00–12.00
Ons 17/9 10.00–12.00
Sön 21/9 8.00–20.00

Församlingskansliet

Mån 8/9 och 15/9 10.00–12.00 samt 13.00–15.00
Tis 9/9 och 16/9 10.00–12.00 samt 13.00–15.00
Ons 10/9 och 17/9 10.00–12.00 samt 13.00–15.00
Tors 11/9 och 18/9 13.00–15.00 samt 17.00–20.00
Fre 12/9 och 19/9 10.00–12.00 samt 13.00–15.00

Trygghetsvandrarna

Mån 8/9 och 15/9 10.00–12.00
Tis 9/9 och 16/9 10.00–12.00 samt 17.00–20.00
Ons 10/9 och 17/9 10.00–12.00
Tors 11/9 och 18/9 10.00–12.00
Fre 12/9 och 19/9 10.00–12.00
Lör 13/9 och 20/9 10.00–14.00

Skoghalls folkets hus

Sön 21/9 8.00–20.00

NOR-SEGERSTADS FÖRSAMLING

Edsvalla folkets hus

Tors 18/9 17.00–19.00

Segeerstadskyrkan

Tis 16/9 17.00–19.00

Åstorpstugan

Mån 8/9 9.00–12.00
Tis 9/9 9.00–12.00
Ons 10/9 9.00–12.00 samt 17.00–20.00
Tors 11/9 9.00–12.00
Fre 12/9 9.00–12.00
Lör 13/9 9.00–12.00
Mån 15/9 9.00–12.00
Tis 16/9 9.00–12.00
Ons 17/9 9.00–12.00 samt 17.00–20.00
Tors 18/9 9.00–12.00
Fre 19/9 9.00–12.00
Sön 21/9 12.00–20.00

Älvenäs bygdegård

Mån 8/9 17.00–19.00

Sockenstugan Nor

Ons 10/9 17.00–19.00

KARLSTADS PASTORAT

Domkyrkans församlingshus

Västra Kyrkogatan 5

Mån 8/9 och 15/9 9.00–17.00
Tis 9/9 och 16/9 9.00–20.00
Ons 10/9 och 17/9 9.00–17.00
Tors 11/9 och 18/9 9.00–20.00
Fre 12/9 och 19/9 9.00–14.00
Lör 13/9 och 20/9 10.00–14.00
Sön 21/9 8.30–10.30 samt 12.30–20.00

Valbussens turnéplan

Måndag 8/9

Norrstrandskyrkan 9.00–12.00
Mariagården, Skattkärr 14.00–17.00

Tisdag 9/9

Karlstads universitet 11.00–14.00
Nyeds församlingshem 16.00–19.00

Onsdag 10/9

Västerstrandskyrkan 9.00–12.00
Norrstrandskyrkan 14.00–17.00

Torsdag 11/9

Nyeds församlingshem 11.00–14.00
Mariagården, Skattkärr 16.00–19.00

Fredag 12/9

Sundsta- Älvkulle gymnasiet 10.00–13.00

Lördag 13/9

Bergviks köpcentrum 10.00–14.00

Måndag 15/9

Västerstrandskyrkan 11.00–14.00
Nyeds församlingshem 16.00–19.00

Tisdag 16/9

Mariagården, Skattkärr 9.00–12.00
Norrstrandskyrkan 14.00–16.00

Onsdag 17/9

Nyeds församlingshem 11.00–14.00
Kronoparkskyrkan 16.00–19.00

Torsdag 18/9

Norrstrandskyrkan 9.00–12.00
Västerstrandskyrkan 14.00–17.00

Fredag 19/9

Välsvikens köpcentrum 11.00–14.00

Lördag 20/9

Västerstrandskyrkan 10.00–14.00

Tror du på ödet?

Vem styr egentligen över livet – vi själva, systemet eller en högre makt?
Fyra personer reflekterar över den egna valfriheten. Är saker förutbestämda eller har vi möjlighet att välja fritt?

Text & bild: Helena Söderqvist

NAMN: Peter Modén
ÅLDER: 69
YRKE: Pensionerad tjänsteman
BOR: Skåre

– Nej, jag tror inte att saker är förutbestämda. Vi kan välja – att jag bor här är ju ett beslut jag tagit. Fast sen är det mycket som "bara blir" och systemet styr hur stor valfrihet vi har. Pengar till exempel spelar en central roll för vilka val vi kan göra. Men så länge jag bor i Sverige har jag tillräckligt med valfrihet, det tycker jag.

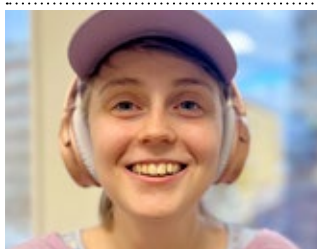
– Gud har en plan för mig men jag har alltid egna valmöjligheter. Jag tror på karma, gör jag bra saker får jag bra tillbaka. Jag har stor frihet att styra livet i den riktning jag vill. Men så är det inte överallt i världen, barnen i Gaza till exempel har inte så mycket att välja på.

NAMN: Omar Al Saloum
ÅLDER: 20
YRKE: bilmekaniker
BOR: Vålberg

NAMN: Catrin Mattsson
ÅLDER: 59
YRKE: Förskollärare
BOR: Skoghall

– Det där är svårt, jag tror inte på ödet men ibland kommer tanken. I viss mån finns valfrihet, jag kan till exempel påverka min hälsa men jag kan ändå drabbas av sjukdom. Det finns inga garantier för hur livet ska bli. Däremot kan jag välja hur jag möter och hanterar det som händer. Att skylla på samhället eller systemet blir fel, vi har alla ett ansvar för det egna livet. Men vi är också här för att ta hand om varandra. Jag brukar tänka att jag duger som jag är och att jag gör mitt bästa. Det är mitt val att ha den inställningen, och där finns min frihet.

NAMN: Sissela Hörning
ÅLDER: 25
YRKE: student
BOR: Kronoparken

– Nej, det gör jag inte. Ödet använder vi för att tillskriva saker mening i en komplex värld, för att förstå och förklara den. Jag upplever att jag har valfrihet, men den är nog inte så stor som jag tror. Min uppväxt, samhället, den kultur jag lever i har betydelse. Vad jag lärt mig påverkar hur jag beter mig och vilka val jag gör. Om jag var uppväxt under andra omständigheter och i en annan tid då skulle jag kanske tro på ödet som ett sätt att förklara och acceptera min situation.

Om historien för att förstå vår sam- och framtid

Vad kan vi lära oss av historien? Det är huvudfrågan i en programserie om livets gåva och demokratins framtid som anordnas av Karlstads stifts katedralakademi i Domkyrkan den 23 oktober–9 november.

Tänkare, teologer, journalister och församlingsmedarbetare kommer att belysa ämnet från olika perspektiv. Medverkar gör: Helle Klein journalist och präst, Lennart Persson journalist, Sören Dalevi biskop, Anna-Lena Lodenius journalist och författare, Anders Holz pedagog och Maria Abrahamsson jurist och journalist.

Programserien ges i samarbete med Sensus och mer information finns på hemsidan.

FOTO: BILDARKIV TALARPÖLEN